

KANNAOIG Imbourc'h

Kelaouenn *Emglev An Tiegezhioù* niv. 87 Gouhere - Gwengolo 2014 Priz : 3€

Ar Gender : ur gealiadurezh e servij sevenadur an andiforc'hded

E deroù miz Gwengolo e oa bet embannet ar gemennadenn-mañ da heul gant “Emglev An Tiegezhioù” da c’hervel an dud da ziskelañ e Pariz hag e Bourdel d’ar Sul 5 a viz Here :

“Ouzhpenn ar fed m'eo bet mouezhiet al lezenn da zigeriñ an eured keodedel d'ar pared heñvel o rev gant “lezenn Taubira”, e talc'h ar gouarnamantoù, an eil war-lerc'h egile, da gas war-raok Sevenadur an Ankou, hag e sav o c'hein tud a vilionoù, evel n'eus ket bet gwelet biskoazh e Frañs, dre ma-z eo kontrol al lezennoù-se, n'eo ket hepken ouzh ar pezh a soñjont hogen ouzh ar skiant vat ha dreist-holl ouzh al “lezenn naturel”, hini gwirvoudelzh hon natur den :

- ur familh a zo, dre natur, un tad, ur vamm ha bugale ;

- pep bugel en deus, dre natur, un tad hag ur vamm a zo o c'harg e sevel ;

- ar GPA a ya a-du gant un tebet “Gwir da gaout bugale”, pa ranker e gwirionez komz eus “Gwirioù ar bugel” unan anezho o vezañ ar gwir da gaout un tad hag ur vamm ;

- ar GPA a zo sañset difennet e Frañs met “Kelc'hlizher Taubira” eus miz genver 2013 a laka bugale, ganet evel-se, da vezañ anavezet gant al lezenn ;

- ar maouezed n'int ket da vezañ korvoet o feurmiñ o c'hof gant ar GPA ;

- ar PMA/GPA a zo war an hent da vezañ aotreet e Frañs dre forzh boazañ ar c'hedveno hag o lezenniñ da “stourm” ouzh an “digevatalder” a-fet gwirioù etre ar familhoù ordinal hag an tebet “familhoù” gant pared heñvel o rev ;

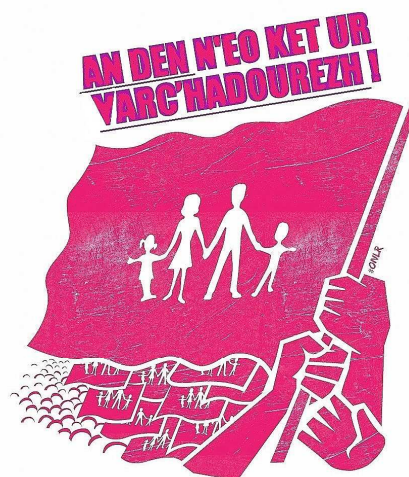
- traoù all, evel kresk an tailhoù evit an tiegezhioù gant bugale niverus, krennadur an ehan evit ar mammoù o paouez gwilioudiñ hag all hag all.

- anvidigezh an Itron Najat-Belkacem e penn ministrerezh an “Desavadurezh Broadel” (sic) a dalvez ez eo mennet ar gouarnamant da genderc'hel gant degas

dodenn ar revelezh er skolioù, pa-z eo un dra brevez a aparchant d'ar gerent, hag ivez, da heul, da vrudañ an heñvelreviadezh d'ur mare ma-z eo bresk ar vugale war ar poentoù-se, hag evel-just kenderc'hel gant ar gealiadurezh faos a-grenn e vije kevatal ha daskemmus paotred ha merc'hed, hag e vefe reizh “cheñch rev” ma kar unan henn ober !... (...).”

Ur gealiadurezh frankizelour...

Eus kealiadurezh ar Gender an hini eo ez eus kaoz aze, rak pep tra a zo liammet : eured

D'AR SUL 5 A VIZ HERE 2014-PARIZ MANIF EVIT AN HOLL

• PA N'EO KET UR BUGEL UN DRA • PA HAC'HELL KET UR VADEZ RONT KORVOET •
• P'EH DEUS EZHONIM PEP BUGEL EUS UN TAD HAG EUS UR VAMM •
• PA Z EUS BET 100 BUGEL GANET GANT AR GPA "ENFORZINET" AR BLOAZ-MAÑ •

TENNOMP AR C'HELCLIZHER GPA/TAUBIRA KUIT !

+ Ithouroù : WWW.LAMANIFPOURTOUS.FR #Soct

disleberet, GPA/PMA, Gender, an Desavadurezh Vroadel, lezennoù a-enep ar familh naturel...

Bez' ez eo ar Gender ur gealiadurezh frankizelour, evel ma welimp pelloc'h, a zeu eus filozofed gall dreist-holl. Gall eo kealiadurezh ar Gender en he derou eta. Henn diskouez a ra mat François-Xavier Bellamy en e brezennoù war *youtube*¹. Dont a ra ar gealiadurezh-mañ eus luskad an hanvoudelouriezh² (Camus, Simone de Beauvoir, Jean-Paul Sartre), da lavarout eo ne vije ket a "*natur-den*", pep tra a vefe stuzegezhel, ha dre se n'eus abeg ebet da zibab kement tra en hor buhez, degemer hepken ar pezh a vez divizet ganimp hon-unan, hep derc'hel kont eus ar pezh a vije sañset hervez an Natur, peogwir ned int nemet "roadoù sevenadurel". Mennozhiad ar Gender a lavar evel-se e rankomp bezañ digas, diseblant, er gevredigezh diwar-benn ar revioù. Andiforc'hañ ar revioù, evel pa ne reomp forzh eus liv blev an dud !

Awenet gant ar Varksouriezh...

Padal ez eo frouezhus an diforc'hioù etre paotred ha merc'hed, met siwazh en em gavomp bremañ gant ur stourm e rez ar blanedenn a-enep "*bedeladur an diseblanted* (pe an andiforc'hadur)". Ober forzh ebet, da skouer, e vefe tiegezhioù hep tad met gant div vamm, pe ar c'hontrol. Hervez ar Gender e ranker dibab e rev e-lec'h degemer hor rev evel m'emañ, roet gant an natur. Hervez ar Gender, eta e labourfe ar gevredigezh dre hanterouriezh boazioù sevenadurel pe stuzegezhel, da zerc'hel ar maouezed sujet d'ar wazed. "*Keit ha ma vo merket un diforc'h etre paotred ha merc'hed, se a verko un dizingalded ha dre se un direizhder*" a lavarfe a-walc'h dalc'hidi ar Gender. "*Ret eo dibezhiañ ar bloc'heiladoù revek*³, lakaat an diforc'hioù etre paotred ha merc'hed da vezañ diwelus, pe dibouez, evit sevel ur gevredigezh di-rev a-benn ar fin. Notañ a c'heller ur wech ouzhpenn pegen spiswel e oa bet Youenn Olier en e romant "*Enez ar Vertuz*"⁴ war ar poent-mañ : kevredigezh *Omeur* a grou boudoù direv.

1

<https://www.youtube.com/watch?v=WinyppN3hNQ&feature=youtu.be>

² Hanvoudelouriezh : existentialisme (gw. Geriadur arnevez 1983, 10 euro franko e stal Imbourc'h)

³ Bloc'heiladoù revek : stéréotypes sexués (gw. Geriadur arnevez 1983)

⁴ Penn-oberenn Youenn Olier hon eus adembannet e 2004 (40 euro franko).

Merzout a reer mat a-hent-all gwrizienn varksour ar gealiadurezh-se : hervez ar varksouriezh ez eo ar "stourm etre ar renkadoù" an alc'hwez evit kompren an Istor. Pal ar varksourion a oa krouiñ ur gevredigezh e-lec'h ne vije mui na batroned, na vicherourion. Ur gevredigezh hep klas sokial ebet ken. En hevelep doare e fell dezho krouiñ ur gevredigezh e-lec'h ne vije mui bezañ ur plac'h pe ur paotr fedoù a-bouez er gevredigezh. An ingalded dre an diseblanted ouzh ar revioù. Nac'h kenglokaüsted ar revioù evit ar gevredigezh a ra ar Gender eta.

Da ziskar ar sevenadurezh a-vremañ a anavez kenglokaüsted ar c'houblad...

E Lampedusa a lavarar ar Pab Frañsez ez euzhe ouzh savedigezh ar gealiadurezh-se eus an diseblanted, eus an andiforc'hegezh, ned eo ar Gender, a benn ar fin, nemet un elfenn gwelus anezhi.

E Frañs nevez 'zo, e oa bet mouezhiet ul lezenn levezonet anat gant kealiadurezh ar Gender : en anv an "Ingalded". A-unvouezh e oa bet degemeret dre ma oa kinniget evel "a-du gant an Ingalded etre ar maouezed hag ar wazed". Piv a vefe a-enep seurt mennad hael ? Den ebet. Met el lezenn-se e oa un diviz da reiñ un ehan labour war hirdermen d'an tadoù pa vez ganet ur bugel, ha da zigreskiñ an ehan d'ar vamm. An tadoù na gemerint ket an ehan-labour-se ne c'hellint ket lezel an ehan-se d'o gwraez avat ! Ret eo eta, hervez dalc'hidi ar Gender, d'an Tad hag ar Vamm c'hoari an hevelep roll er familh. Met penaos 'ta, emezon d'am gwreg, e rofen-me bron d'ar babig bihan nevez ganet ? ? ? Evel-se e oa bet mouezhiet ivez lezenn an tebet-eured Taubira : ha pa vefe daou dad pe div vamm e plas un tad hag ur vamm, a zo ar memes tra, a-hervez, dre ma-z eo deuet heñvel rolloù an tad hag ar vamm er familh. Pa seller ouzh orin ar gerioù avat, "Pater" a zeu diwar "Paskañ", an hini a zegas ar boued, "Mater" a zeu diwar "Materia" da lavarout eo an hini a ro danvez ar babig pa vez danzeet e gorf en he c'hof... Kement-se a ziskouez mat ez eo merket er c'horfoù ar genglokaüsted-se, hag ez eo bet degemeret betek-vremañ ar fed-se en holl sevenadurezhioù. N'eo ket evit netra kennebeut ez anver "skol-vamm" ar skol evit ar babiged : emeur o klask erlec'hiañ ar ger-se gant "skol elfennel" evit tennañ un tammig muioc'h c'hoazh ar roll heverk he deus ar vamm e bloavezhioù kentañ ar vuhez, pe vez tostik-tre

d'he bugel, pa ne ra an tad war-dro ar bugel da vat nemet pa vez dizonet da vihanañ, hag alies hepken pa vez tizhet an oad a skiant gant ar bugel. Eñ eo a ziskouezo dezhañ ar bed, a lakaio anezhañ da zizoleiñ ar bed er-maez eus neizh ar vamm.

Mennozhiadeg ar Gender hag ar stourm evit Breizh : dilavaroù an Emsav frankizelour brezhon.

Ar pezh ne wel ket Descartes (a veneg eñ ivez ar gwir d'an diseblanted) hag e warlerc'hidi gall eo ez eo stummet hor pivelezh gant ar sevenadurezh m'emaomp soubet enni, hag ar sevenadurezh-se a ro tro dimp da vestroniañ kenglokaüsted ar revioù ha, diwar-se, da reiñ frouezh e-leizh ! Hor pivelezh a dennomp diouzh ar sevenadur m'emaomp enni. Ma vez dibezhiet ar sevenadur-se, diazezet evit un tamm mat war diforc'h ha kenglokaüsted ar revioù, e vez distrujet hor pivelezh. Hag hor pivelezh vrezhon ivez.

Hervez tud ar Gender e kasfe an distruj-se d'ur mad hep e bar : ar frankiz. Tregerniñ a ra ar germañ e penn kalz a emsaverion awenet gant miz Mae 68 ha pergen gant ar frankiz revel, dres. Diliamet e vijemp neuze diouzh savelegoù⁵ ar sevenadur. Komz a rae ar maodiern Peillon (ha Taubira ivez), bloaz hanter bennak 'zo, eus ar savelegoù a zeu diwar levezon an tiegezh, ar relijion... Tu a vefe ivez da venegiñ savelegoù ar vamm-vro, ar yezh a gomzer, ar boazioù : mut eo chomet betek-henn frankizelourion an UDB-Re C'hlas war ar poent-a-bouez-mañ, a zo e gwirionez un dislavar anat en o frezeg a-du gant mirout ha kas war-raok sevenadur Breizh, a zo dre anien unan gristen, a zoug pergen ouzh natur don ar revioù.

Un dislavar anat all eo lakaat e fiziañs er skolioù Diwan evit dazont ar yezh hep anzav en deus an Emsav un ezhomm hollret a diegezhioù solud (da lavarout eo dimezet) ha niverus ar vugale enno (da lavarout eo *pro-life*), da skorañ ar rouedad a skolioù, pa-z eo ar familh tad, mamm ha bugale, kellig diazez pep kevredigezh. Familhoù oc'h adskoulmañ eta gant patrom henvoazel ar sevenadurezh, a spered kristen a-benn ar fin. Rak ent-pleustrek, ne c'hell ket ar gevredigezh vrezhon a glaskomp sevel el ledenez-mañ dioueriñ emouestl ar familhoù. Diwar nac'h an dra-se en em gavomp gant 90 % eus "familhoù" Diwan na reont ket gant ar yezh

⁵ Savelegoù : déterminismes

tamm ebet, pe c'hoazh gant ar braz eus kadoriaded Diwan-Breizh a zo torr-dimezet pe dispartiet diouzh o friedoù evel da vihanañ 15 %⁶ eus skolajidi Diwan ar Releg e 2013 ! Peseurt dazont tost 'zo gant ar yezh neuze 'ta, a gav deoc'h ? ? Ne reont nemet marmouzañ ar gevredigezh frankizelour gall. Ar spered frankizelour a ren en Emsav eta a zo prest da lakaat lost leue ar Gender e genaouioù begenn an Emsav, ma n'eo ket graet dija, dre ma ne welont ket ez eo kondaonet ar familh, hag holl diazezoù ar gevredigezh henvoazel gant kealiadurezh an andiforc'hded. Un deiz e savint diouzh ar mintin oc'h en em c'houlenn perak 'ta stourm evit ur yezh na vez mui komzet hag ouzhpenn a zoug enni kement a savelegoù a wask frankiz an dud !

Ur gealiadurezh c'haouiat hollveliour...

Koll e bivelezh a zo koll e frankiz e gwirionez, ha tamm ebet ar c'hontrol. Lavarout a reont dimp « *C'hwia a vo muioc'h en ho frankiz ma c'hellit dibab ho rev* ». Ar c'hontrol eo a c'hoarvez e gwirionez gant ar Gender : emaint o rediañ ar c'heveno da zegemer ur bloc'heilad nevez noazus a-grenn. Dija ez eo beuzet ar vredelfennourion gant klañvidi nevez distabilaet gant kealiadurezh ar Gender, dre ma ne ouzont ket mui hag-eñ ez int gwir baotred pe gwir merc'hed... En ur ger : Keit ha ma na vezo ket ar merc'hed evel ar baotred dirak al labour e vo maleürus ar merc'hed, emezont. Kement-se n'eo ket prouet, tamm ebet. Ret e vije d'ar merc'hed bezañ evel ar baotred eta ? Ac'hanta ! Alc'hwez an eürusted a vefe redek war-lerc'h an arc'hant, kaout ur gopr uhel, ober ur red-vicher skedus, hag all hag all ? Pet mamm a garfe chom er gêr d'ober war-dro o ziegezh kentoc'h eget labourat, m'o devefe da zibab e pep frankiz ? Daoust ha ne zegas ket ar Gender ur patrom all, ken gwaskus da vihanañ hag ar patrom henvoazel a redi ar merc'hed da vezañ e pep tra evel ma ra ar baotred. Daoust ha n'eo ket gwir ez eo tuet ez naturel ur vaouez da vignañ ar vugale, da gavout o eürusted oc'h aozañ buhez an oaled, o ouestlañ kalz amzer d'ar vuhez-familh ? Daoust ha n'en em gav ket gwelloc'h ar baotred gant ar stourmoù da ren er gevredigezh, soutenet gant o gwragez evel pa vefent o "diazez a-dreñv" ?

Kaset war-raok en Unvaniezh Europa...

Unvaniezh Europa ne gomz mui bremañ a ingalded a-fed gwirioù etre paotred ha merc'hed, met a ingalded er fedoù. Disheñvel bras eo : rediet e vo eta an tadoù da gemer ehanou bloaz pa vez ganet ur bugel dezho, rediet e vez hiviziken ar mammoù da zistreiñ d'al labour ar c'hentañ ar gwellañ, evit ma

⁶ Diwar 172 bugel ur skolaj Diwan e 2013 e konter 25 bugel gant div chomlec'h, da lavarout eo 15 %.

kloto an emzalc'hioù gant bloc'heilad nevez ar Gender. Pouezet e vez warno gant al lezenn, sikouret gant an tailhoù, gant ar c'hedskor, gant ar meziennoù hag all.

En Europa muioc'h c'hoazh eget en amzer-vremañ daoust ma-z eo gwir dija, e c'heller gortoz diaezamantoù bras evit ar mammoù a garo en em ouestlañ da ezhommoù o ziegezh, pa gavont emañ o evurusted er vuhez-se a fello dezho dibab, daoust d'ar gevredigezh danvezelour-frankizelour-andiforc'hour. P'en em gavomp gant an Islam, a nac'h eñ ent-anat an ingalded a-fed gwirioù etre paotred ha merc'hed, e ranko Europa anavezout dilested pivelezhioù ar merc'hed hag ar baotred, a gav o gwirioù er sevenadurezh kristen, ha n'eo ket, evel ma reer bremañ muioc'h-mui er skolioù, nac'h an diforc'hioù etre paotred ha merc'hed e-lec'h diorren skiant-barn ar vugale. Roll skolioù ar stad-c'hall a zo er c'heñver-se hollvelielour a-grenn rak ez ofisiel e nac'h ar pennadurezhioù diskleriañ fraezh o mennadoù : war zigarez stourm evit an "Ingalded" e lakaont da dremen dre zindan kealiadurezh an diseblanted, an andiforc'hded⁷ kentoc'h, pe c'hoazh an andiforc'hadurezh⁸.

Gant diskianted c'hwec'hgonteizhat...

Evit gwir emamp e-tal tud a vez o tispac'hañ dre ma-z int brouezet o rankout ober gant savelegoù, a garfent bezañ bet divizet o-unan en o "frankiz", diwar o fenn. Rousseau a lavare "*l'homme par lui-même / an den anezhañ e-unan*", da lavarout eo ar "*self made man / an den en em c'hraet e-unan*". Enebourion an eured diles a selle konnaret, lod o vont en egar, evel bugale, ouzh difeulsted ha laouenedigezh yaouankizoù ar Manif evit an Holl : n'int ket evit kompren, dallet ma-z int gant o c'healiadurezh ez eus tud na glaskont ket stourm ouzh an Natur. Ur peurvoud eo an Natur. Lavarout ez eo ur paotr ur plac'h en anv ar frankiz a zo ur sotoni ha lorc'hentez divent ouzhpenn, met ivez ur felladenn d'am soñj dreist-holl dre ma kas milionoù a dud war un hent-dall⁹.

⁷ Andiforc'hded, benel : *indifférence* (gw. Geriadur Imbourc'h 1983)

⁸ Andiforc'hadurezh : *indifférenciation*. (idem)

⁹ Tro 'm eus bet da weladenniñ diskouezadeg oberennoù al livour Debuffet (1901-1984) e Kabusined Landerne. N'on ket bet pell o kompren em boa afer ouzh ur c'heneil da Sartre ha Camus adarre. Divarc'het e vez an arvesterion gant e oberennoù dre ma skeudennont ar bed gwelet gant an arzour ha tamm ebet ar gwirvoud evel m'emañ. Evitañ n'eus nemet ar pezh a wel a gont, hag ez eo mat dre ret. N'eus na "fall" na "mat" forzh penaos, n'eus nemet a pezh a grou a gont. Ar pezh a "ro" dimp ar sevenadur a wask e frankiz d' soñj. E dibenn e vuhez e c'houlennas ar Postoù un daolenn digantañ d'ober un timbr. Dre m'en em sante gwasket gant ar Postoù en deus kaset dezho un daolenn du (magañ soñjoù du a rae gant e dremenven o tostaat) peget warni ur plac'hig treset gantañ d'ober goap. Kavet e voe e oa ur benn-oberenn hag e voe graet an timbr gant-se. Un nebeut mizioù war-lerc'h "en em lezas da vervel" eme heñcher ar

Daoust da bep tra ez eus peadra da gaout goanag : da gentañ e chomo gwir da viken ar wirionezioù a nac'h ar Gender : atav e vo ezhomm eus ur c'houblad eus an daou rev da gaout bugale ; atav e chomo gwir ar bugel da vezañ savet gant e gerent ; atav e vo stagetoc'h ar babig ouzh e vamm, pourvezerez e laezh ha pep tra e deroù e vuhez. Gwelet eo bet ivez un tamm brav eus ar boblañs o tiskelañ evit estreget difenn gwirioù danvezel a-grenn : emsavioù dic'hortozet ar "Manif evit an Holl", ar Veilherion¹⁰, an Homen-ed hag an holl dud a zegas hag a zegaso en amzer da zont c'hoazh testeni frouezhusted kenglokaüsted ar maouezed hag ar wazed.

Fellout a ra dimp kenderc'hel da vevañ evel ma karomp, laouen er sevenadur bet danzeet gant ar sevenadurezh kristen a-hed ar c'hantvedoù, ha n'eo ket gouzañv levezon hollveliek ar gevredigezh kalvezadel frankizelour, kabestret ma-z eo gant diskianted a nac'h gwirvoud an natur-den, gwirvoud an diforc'hioù etre merc'hed ha paotred da skouer. Pa loc'han va zraktour n'eo va merc'hed eo a zeu da welout : ar mab an hini eo.

Ur gevredigezh ma ren ar frankiz enni, sañset, ne c'hell ket rediañ ar merc'hed d'en em ren evel paotred (o nac'h outo sevel bugale niverus o chom er gêr ma fell dezho, hep o c'hastizañ gant lezennoù fall) ha ne c'hell ket rediañ paotred d'ober evel ar merc'hed pa ne c'hellont ket ober ken mat ouzh ar vugale ha ma ra ur vamm. Ar gealiadurezh eus ar Gender a laka an dud da vuhezañ ur seurt kablusted pa heuliont boazioù ur sevenadurezh daouvilvezhat ! Emañ ar bed war e benn ! N'eus ket anv ganimp da virout digemm ar boazioù sevenadurezhel met da stourm ouzh ur gealiadurezh a eneb keal ar frankiz ouzh ar sevenadurezh a vefe dre ret ur benveg a waskfe ar merc'hed. Er c'hontrol-bev ez eo ar sevenadur benveg hor frankiz : dre ma-z omp hêred hon diaraogourion, ez hêrezhomp mil tra bihan a glot gant dibarelezh ar revioù, e vestroniomp al lavar, e tiorrenomp hor skiant-barn : ar sevenadurezh a ra dimp bezañ en hor sav. En anv ar Frankiz eta e klaskont distrujañ ar sevenadur a ra da bep hini kaout ur bivelezh dibar, diazez hor Frankiz. Oc'h ober-se e reont dimp koll, ni hag hor bugale, hor Frankiz. Ezhomm ez eus a-dra-sur eus ur Miz Mae 68 war an tu gin !

T. Gwilhmod

Gabusined. Un dro-lavar elevek evit lavarout en em lazhas. Perak ? Peogwir e oa e zibab, e frankiz, eveljust ! Ha mat e oa ! Dre m'en doa argaset kement-tra a zeue eus stuzegezh boutin an dud, gourc'hemenn stuzegezhel an "Ne lazhi ket !" ne c'helle mui mirout outañ d'ober pezh ha gare...

¹⁰ Saludiñ a fell dimp saludiñ pergen brezhonegerien "Beilherien Karaez" a veilh bep Gwener da 21 eur leurgêr La Tour d'Auvergne.

Mont ermaez eus an antell stignet

Ar fablenn war an tu-gin

Kement hini, bet er skol c'hall republikan, a rank anavezout fablenn Yann ar Feunteun “*Ar c’hazh, ar gaerell hag ar c’honikl bihan*”, d’an nebeutañ ar re goshañ ac’hanomp, rak gant *ABC de l’égalité* ha kealiadurezh ar *Gender* a venner kelenn er skol bremañ, ne ouzon ket ha “*reizh ent-politikel*” e vefe deskiñ hevelep fablenn dispredet d’hor bugale vihan. Ne vern, ober a ran evidoc’h un diverrañ eus ar sorbienn-se :

Abred diouzh ar beure e kuita Yann ar C’honikl e zouarenn evit mont da bourmen, met dreist-holl evit kavout e voued en ur beuriñ a gleiz hag a zehou e-lec’h ma-z eo boazet da ober. Pa-z eo leun e stomok e tistro d’e di-anez evit diskuizhañ, hogen ur souezhenn a c’hortoz anezhañ : e-pad ma oa oc’h ober e droiad ez eus bet unan all oc’h ober e annez en e zouarenn : ur gaerell ! Goulenn a ra outi skarzhañ kuit, n’emañ ket en he zi ; nac’hañ a ra-hi mont kuit en ur lavarout e oa diac’hub al lojeiz p’he doa kavet anezhañ, neuze e oa d’an hini kentañ a gave anezhañ dieub. Eilgeriañ a ra Yann ar C’honikl ez eo dezhañ dre ma teu dezhañ digant e dad, hag araozañ digant e dad-kozh, hag araozañ c’hoazh digant e dad-kuñv, e dad-you... Evit ar gaerell n’eo ket un arguzenn dalvoudek, hag e c’houlenn e vefe dirouestlet ar gudenn dre gemer kuzul digant ar C’hazh Raminagobis, un tredeog kevarouezour¹¹ war bep danvez. Ur c’hazh santel eo o vevañ evel ur penitiour deol, maget mat, tev ha lart, a resis Yann ar Feunteun, evit diskouez ez eo ur c’hazh gwidreüs a guzh e natur gwirion dindan doareoù touellus. Fazi marvus evit an daou glemmer : goulenn a ra ar c’hazh outo tostaat war zigarez ez eo bouzar gant ar gozhni, hogen, p’o gwelas a-zindan dorn e taolas a bep tu e grabanoù warno, hag evel-se e lakaas ar vreaerion a-du etrezo ouzh o chaokat an eil hag egile !

Pa ’m eus gwelet Muslimiz ha Yuzevion o tiskelañ tal-ouzh-tal, en un doare feuls, e-barzh kêrioù bras gall a-zivout pezh a c’hoarveze e Gaza etre Palestiniz hag Israeliz : tennadegoù rokedenoù diouzh un tu ha bombezadegoù diouzh an tu all, em eus soñjet er fablenn-se hogen war an tu gin, rak n’eo ket, evel e klotadur fablenn Yann ar Feunteun, ar roue bras a denn splot eus rendael rouaned vihan a c’houlenn outañ bezañ tredeog etrezo. Amañ e vefe kentoc’h ar roue (ar Stad c’hall) a vefe koll gant ar rendael-se etre Muslimiz ha Yuzevion, rak n’eo ket ouzh un dornad enbroidi o deus afer ar C’hallaoued, hogen ouzh milionoù a dud, degouezhet tamm-ha-tamm, met ingal, dreist-holl evit ar Vuslimiz, hag evit ar Yuzevion ez int deuet kentoc’h en ur bloc’h e dibenn

brezel Aljeria. Abaoe o deus aozet o c’humuniezhoù e diabarzh an tiriad gall, met hep terriñ an ereoù o liamme ouzh o c’humuniezhoù-orin ha kizidik-tre e chomont ouzh pep tabut, ouzh pep rendael a sav etrezo er Reter-Krenn. Evit ar mare ez eo sioulaet an traoù etre an daou gevezer e Gaza, kavet eo bet un emglev etre an daou bleder, met, pegeit e pado ?

Ne ouzon mui petore dispac’her gall eus 1789 en deus lavaret e c’hellfe n’eus forzh piv dre ar bed dont da vezañ ur gall – goulakaet memestra gwir republikan ha gwir laikour -. Bezet pe vezet, evitañ kenkoulz hag evit e genwallerion, hollveziadelezh an Dispac’h gall a c’hourbanne an dra-se. Gant tud a orin europat, eus an hevelep sevenadurezh, lavaromp kristen, n’eus ket re a gudenoù, buan e vezont enteuzet, hogen gant ar Vuslimiz e sav kudennoù bras rak ur sevenadurezh all ez eo, hag ar gwir muslimad ne c’hell ket bevañ dindan lezennoù ha n’int ket muslimat evel ma lavar ar C’horan. Gant un niver bihan a-walc’h e vijent bet enteuzet mui pe vui ha tamm-ha-tamm memestra, hogen gant un niver bras, milionoù, n’eus ket tu ken, rak tolpet e vezont, dre ret, en hevelep karterioù banlevioù, ma tec’h diouto an tiegezhioù europat en em sant estren eno. Er moskeenoù o deus savet gant aotre hegarat ar Stad c’hall ez eo deuet imamed da brezeg ar gwir Islam da Vuslimiz a oa war var d’en em goll er c’henstok gant ar boblañs c’hall europat, hag a zo brein evito, forzh penaos, hag hiziv e vag, ar re yaouank dreist-holl, kasoni ouzh ar C’hallaoued. Ne veze ket kontrollet an imamed-se gant ar Stad c’hall, evit gouzout petore kelennadurezh a veze kelennet ganto, seul vui ma oa deuet kantadoù karterioù banlevioù da vezañ takadoù ermaez lezenn. Kroget o deus ar pennadurezhioù d’en em c’houlenn petra a c’hoarveze p’o deus gouezet e oa kantadoù a Vuslimiz yaouank gall a yae d’ober an djihad da Siria, da Irak, d’an Afghanistan. Petra ’ta a veze kelennet dezho er moskeenoù ? Netra dreist-ordinal, nemet an Islam a zo er C’horan, Islam an derou evel ma tle bezañ, ar salafelouriezh, diouzh ar ger “*salaf*” (hendad), an hini a rank bazhyevañ, darblegañ¹², ar bed a-bezh ouzh lezenn Allah¹³. Un Islam a beoc’h, a garantez hag a zamantegezh, evel ma welit !

An antell stignet

Hag a-daol-trumm setu ma tarzh keleier fall-put evel un taol kurun en un oabl hinon : miliadoù djihadourion kevreet en ur gwir arme, gant dafarioù brezel diouzh ar re arnevesañ, a oa o sevel ur stad

¹² Darblegañ : *soumettre*.

¹³ Lenn e-barzh “*Al Qaïda en France, Révélations sur des réseaux prêts à frapper*”, Samuel Laurent, Editions du Seuil, Mae 2014, p. 35-43, “*Petit cours accéléré de salafisme*”.

¹¹ Kevarouezour : *expert*.

islamek (kalifelezh) etre Norzh Siria ha Norzh Irak, hag o lakaat ar Charia da ren er galifelezh-se. D'ar renann-muslimat da ganttreiñ diouzhtu d'an Islam, pe da skarzhañ kuit, hogen o lezel kement tra a biaoquent, betek bravigoù ar maouezed. Evel-se kêr Mossoul kemeret gant an djihadourion arloupet-se, e-lec'h ma veve unan eus brasañ kumuniezh kristen Irak a zo bet goulonderet en un nebeut devezhioù eus he holl Gristenion, an dud o tec'hout war-droad war an hentoù etrezek Kurdistan. Ha setu neuze ar C'hallaoued hag an Europiz all o krenañ evito o-unan, o tibikouzañ o daoulagad a-daol-trumm : milionoù Muslimiz hon eus war hon tiriadoù. Ha mar c'hoarvezfe dezho kemer an armoù evel m'o deus graet endeo paotred evel Mohamed Merah pe Mehdi Nemmouche ? Ret eo deomp herzel ar sponterion-se a-raok na vefe re vras an tangwall, a-raok na zeufe betek ennomp ! Hag ar re a gase dec'h armoù d'an djihadourion evit diskar Bachar al-Assad a wel pegen dall e oant bet, hag a zle en em santout toutek hiziv da vezañ rediet da gas armoù d'ar re a stourm outo hiziv evel ar C'hurded. Ken toutek all e tle en em santout renerion Arabia Saoudat, Katar ha kompagnunezh... o deus kellidet¹⁴ brokus an djihadourion e Siria hag en Irak, pa vez graet difeizidi outo bremañ, dre ma kenlabouront gant an Amerikaned, ha prometet dezho kontell an dic'houzougerion evel ouzh ne vern pe *kafir*¹⁵. Ren a ra ar spont en o zouez : goude da vufti meur Arabia saoudat diskleriañ "*Emañ ar Stad Islamek enebour kentañ an Islam*" o deus devedet¹⁶ pennadurezhioù saoudat e oa ar stourm a-enep an islamouriezh da vezañ lakaet er renk kentañ evit ar vro. Kemeret ez int en o antell dezho o-unan.

Bez' e c'hellent d'an nebeutañ - ar renerion europat - selaou ha prederiañ komzoù an Aotrou 'n eskob Amel Shimoun Nona, arc'heskob kaldeat Mossoul, a oa e-touez ar repuidi kristen o doa tec'het dirak barbariezh islamek ar "galifelezh". En un dazaters¹⁷ roet d'ar gelaouenn italiat *Corriere de la Sera*, en deus taolet ar c'houzavadenn-mañ d'ar C'hornogiz : "*Bez' ez eo hor poanioù a-vremañ ur ragabadenn d'ar re emaoc'h o vont da c'houzañv-c'hwi ivez, Kristenion europat ha kornogat, en un dazont tost. Mar plij, ret eo deoc'h kompren. Ho pennaennoù frankizour ha demokratel n'o deus talvoudegezh ebet amañ. Ret eo deoc'h adsellout ouzh gwirvoudelzh ar Reter-Nesañ rak degemer a rit un niver a Vuslimiz a ya bepred war gresk. En dañjer ez oc'h c'hwi ivez. Ret eo deoc'h kemer divizoù kalonek ha kalet, o vont a-enep d'ho pennaennoù zoken. Krediñ a rit ez eo kevatal an holl dud, hogen n'eo ket un dra diarvar. Ne lavar ket an Islam ez eo kevatal an holl dud. Ho*

¹⁴ Kellidet : *financé*.

¹⁵ *Kafir* : en arabeg : kement den ha n'eo ket muslimat, ha Kristenion da gentañ-penn.

¹⁶ Devedañ : *décrééter*.

¹⁷ Dazaters : *interview*.

*talvoudegezhioù n'int ket o zalvoudegezhioù. Mar ne gomprenit ket an dra-se buan-tre, e kouezhot drouktizhet*¹⁸ *gant un enebour ho pezo degemeret en ho ti*".

Goude-se e vo nebeutoc'h a dud marteze evit krediñ ez eo an enbroerezh muslimat ur "chañs evit Bro-C'hall", rak komzoù diouganus ez eo se, met anavezet e oa kement-se holl gant an dud a ouie selaou ha gwelout ar pezh a c'hoarveze, evit ma vije bet kemeret an diarbennou¹⁹ ret e koulz, met renet ez omp gant tud dall pa n'eo ket gant tud kenwall. Penaos bremañ mont ermaez eus an antell stignet ? Gwelet hon eus petra 'zo c'hoarvezet war-lerc'h kentañ bombezadegoù war djihadourion an *Dayesh*²⁰ en Irak gant an Amerikaned : kerkent eo bet dic'houzouget ganto gouestlidi o doa skrapet en a-raok : an Amerikaned James Foley ha Steven Sotloff hag ur Skosad David Haines. Ha diskouezet eo bet an dra euzhus-se war ar genroued evit spontañ ar c'hevredig kornogat gant ar gemennadenn-mañ : "Paouezet gant ho bombezadegoù pe e varvo tud c'hoazh e-touez ar ouestlidi all a zo etre hon daouarn". Ar C'hallaoued o deus ivez roet harp d'an Amerikaned da vombezañ an djihadourion en Irak, ha sed aze ar pezh a zo c'hoarvezet kerkent : skrapet eo bet gant *Al-Qaïda er Maghreb* ul luc'hskeudenner gall a oa oc'h ober ur dro-vale war droad e menezioù Kabilia en Aljeria. Ha petra a zo bet kemennet d'ar pennadurezhioù gall : "Paouezet gant ho bombezadegoù en Irak pe e vo lazhet ho kenvroad". Nac'het en deus ar gouarnamant gall plegañ, ha kerkent ez eo bet dic'houzouget ar gouestlad Herve Gourdel, en hevelep doare ma oa bet drouklazhet James Foley hag e daou gavandad en Irak, ha diskouezet an arvest spontus-se war ar genroued. Mar chom start atav ar gouarnamant gall war e ziviz, petra a c'hoarvezo war-lerc'h an aberzh kentañ-se ? ur gwalldaol all kreñvoc'h ? Sanailhet eo bet armoù galloudus e Bro-C'hall : gwelet int bet gant Samuel Laurent (tu ebet d'o adkavout evel-just), evel deskrevet en e levr *Al-Qaïda en France*, ha djihadourion c'hall, distroet diouzh Siria war-lerc'h ur gourdonadur e Somalia, a zo darev d'en em aberzhiñ evit trec'h an Islam er C'hwec'hkogn. Petra ober neuze ? Penaos mont ermaez eus an antell bet stignet ? Marteze, evel ma lavar Arc'heskob Mossoul : dre gemer divizoù kalonek ha kalet, zoken o vont a-enep da bennaennoù ar C'hallaoued, evel gourdrout da gas en-dro etrezek o bro-orin an holl Vuslimiz a zo o chom er C'hec'hkogn. Ha talvoudek eo an dra-se evit holl vroioù Europa hag Amerika, rak pal ar salafelouriezh a zo gounit d'an Islam ar bed a-bezh.

Donwal Gwenvenez

¹⁸ Kouezhañ drouktizhet : *tomber victime*.

¹⁹ Diarbennou : *les mesures*.

²⁰ *Dayesh* : *teskanv arabeg evit « Dawla islamiyya fi Irak wa Cham »*

Notennoù

Daou pe dri degad bloavezhioù a vuhez hag a skiant-prenet a zo ret d'unan evit kompren (pa ne vez ket sot a-walc'h evit krediñ gouzout pep tra) penaos ar spi en ur vuhez war-lerc'h ar marv a zo kempoelloc'h, gwirheñveloc'h, ha skianteloc'h eget forzh pe utopienn kevredigezhel war an douar-mañ. N'eus nemet div gredenn a-benn-ar-fin er par-se : pe e kreder er Baradoz pe e kreder en Netra. Ha peogwir eo dic'hallus an Netra, ar re a fiz ennañ a glask diehan tostaat outañ gwelloc'h-gwell - ar pezh a vez anvet ifern ez-hengounel. Evel-se emañ ar vuhez.

Bemdez e teu war-wel merkoù ne chom ket pep tra a-sav gant ar marv, evel da skouer ar film sebezusse, *Heaven is for Real*, ma tiskouez ur bugelig pevar bloaz muioc'h a ouiziegezh war ar bed all eget darn vrasañ an alierion veur war ar bed-mañ.

Diouzh un tu all, biskoazh n'ez eus bet gwelet merk ebet e c'hallfe ur gevredigezh rakluniet ez-skiantel mont en-dro hep kas milionadoù a dud d'an toullbac'h, d'ar vered pe d'an dic'hoanag d'an nebeutañ. Lincoln Steffens, ar c'helaouenner deoliek en e sotonî, a zo brudet ar frazenn distaget gantañ pa oa o tistreiñ eus an URSS : "An dazont am eus bet gwelet, ha mont a ra en-dro mat-tre!" Ya, mont a rae en-dro kaer ha fonnus : naonegezh ha dienez, kelanioù e pep lec'h, jahinerezh aet da voutin dindan an efedusañ polis politikel a vefe bet biskoazh.

E pep ti-gar, en em tolpe mammoù oc'h aspediñ e vefe kaset kuit o babigoù eus ar vro, kuit d'ar babigoù-se da vervel gant an naon abalamour d'an armerzh sokialour kaer-espar.

Platon, en e Republik, en doa dija prouet penaos ar gwellañ reizhad politikel, bet savet gant ar brederourion daerañ ha siriusañ, a echuo bewech en un emzistruj, o lezel al lec'h d'ur moc'haj politikel kozh mil voutin, a soñje ar re wellwelour dezho e oa bet disoñjet da vat e boest-lastez an Istor.

Ha peogwir e vez ankounac'haet ar reolenn-se gant an dud eo e kendalc'h da dalvezout. Jean Fourastié, en e levr brudet-ez-reizh *Les Conditions de l'Esprit Scientifique* (Gallimard, 1966), a zispleg ez eo an ankounac'h unan eus an nerzhioù pouezusañ en Istor. A rumm da rumm, ar re ouziek en em gav ken laouen ha ken lorc'hus gant an dizoloadennoù nevesañ graet ganto, ken ne verzont ket penaos ar c'hementad gouiziegezh kollet a vez hogos bewech kevatal d'an hini gounezet. Teoget gant an drammoù antibiotik, ar rouedadoù-urzhiataer, ar c'hloned hag ar fibrennoù optikel, ne verzomp ket ne ouzomp mui penaos e veze graet evit sevel piramidennoù an Egipt pe lakaat en o sav gwerinier ar pennilizoù gotek.

Un diforc'h a zo etre korf fetis ur stourm politikel hag ar yoc'had gerioù a ya da wiskamant dezhañ. A-

fed gerioù, ar sokialouriezh a zo kevatalded, frankiz, ha me oar'me. E gorf avat a zo unanidigezh ar galloud politikel gant ar galloud armerzhel, hag a zo neuze ur rummad renerion galloudusoc'h ha mac'homusoc'h eget ar re a-raok. Fall eo ar sokialouriezh, neket peogwir en deus c'hwitet war e bal, met peogwir en deus tizhet anezhañ.

Hep anaoudegezh eus ar gwir gened buhez speredel ebet. Ar sonerezh, ar c'hizellouriezh, ar fiñvskeudenniñ hag ar c'hoariva a hiziv a zo armoù spouronus arveret evit treiñ an dud da loened, n'eo ket abalamour d'o danvez, met abalamour d'o stumm : an engroezioù a goll o holl skiant-barnañ yac'h pa vez diskouezet dezho c'hoazh ha c'hoazh ar pezh a zo vil pe distumm evel pa vefe reizh.

N'emañ mui an hudurniezh diouzh ar c'hiz hiziv. Bec'h bremañ d'ar c'horfoù stummet fall-euzhus, d'an dislonk, d'ar gwad bet kerzhet warnañ, d'al lin ha d'ar c'helanioù o tigenaozañ.

An dud a skriv fall a gompren fall pep tra dre ret. Netra aesoc'h dezho eget en em douellañ war ar mennadoù pe ar soñjoù a gredont kaout, pa fazi an empenn oc'h envel ar pezh a zo er galon. A-viskoazh ez a war-raok anaoudegezh ene mab-den dorn-hadorn gant al lennegezh. Gant ur yezh re baour, na pa vefe reizh a-fed yezhadur, ne dizher morse kompren arlivoù ar vuhez hag ar fromoù.

Biskoazh n'he deus ar Gristeniezh klasket kas ar baourentez da get. Jezuz Krist en deus lavaret krakha-krenn : "*Bepred e vo peorion en ho touez*", hag ouzhpenn-se en doa lavaret an dra-se en ur brezegenn ma poueze enni war renk uheloc'h an deverioù speredel e-keñver ar re zanvezel, forzh pegen reizh ha ret e vefe ar re-se.

Ar gomunourion n'o deus ket laeret ar mennozh-se digant ar Gristeniezh neuze. Int eo ar re o deus prestet ar mennozh-se d'ar gristeniezh er c'hontrol, evit reiñ ul liv kaer ha santel dezhi. Ar mennozh kristen nemeti bet laeret gant ar gomunourion n'en deus netra da welout gant ar baourentez : keal ar Varn Ziwezhañ eo, bet dilec'hiet ganto eus an treamzer d'an amzer istorel-kevredigezhel evit kaout un digarez kaer d'o lazhadegoù.

An dud yac'h o spered a lak ar c'hevatalded da dalvezout en-dro dezho evel ma c'hellont, hag a zegemer an digevatalded kevredigezhel evel un dra naturel ha dihepkoradus²¹. Genaoueion a gred gallout kas an digevatalded kevredigezhel da get hag en em gav digevatal-kenañ ha mil gwech uheloc'h d'an dud nesañ dezho. Piv a c'hallfe krediñ en em gave Mao

²¹ Dihepkoradus : *inéductable, inévitable*.

Tse-Toung kevatal d'an holl re bet kendaonet d'ar marv gantañ ?

Ar gomunourion a soñj dezho "karout ez-dibersonel an holl dud", evel pa chomfe un dra zenel bennak pa lamer kement hag a zo personel. Ur rummad tud da zont, ijinet diouzh o zoare dezho-unan, hag a zo digarez dezho da glask kas da get ar rummad tud a-vremañ, setu ar pezh a garont e gwirionez.

Ur c'hinnig d'am lennerion : lennit pemp levr Istor d'an nebeutañ evit pep levr a brederouriezh. Em frotañ ouzh ar fedoù a wana mat ar bondoug fall da

c'hoari gant mennozhioù hag arguzennoù hepmuiken. Ur prederour a chom "er c'healioù peurzifetis" (evel ma lavar Sir Michael Dummett, an hini a vez prizet kement e Brazil) n'eo nemet ur bugelig o c'hoari Lego.

Olavo de Carvalho

Brezhoneg gant **Ewan Delanoy**. Embannet evit ar wech kentañ e *Folha de São Paulo*, dindan an titl *Notinhas Execráveis*, niverenn ar 14 a viz Gouere 2014..

An darempred gant an Aotrou Doue

Doue a lavar : "*Ar bobl-se am enor gant he muzelloù, he c'halon avat a zo pell diouzhin*" (Mk 7). Pa bellaer, pa zeuer da vezañ kar a-bell, pa zisoñjer, an darempred eo a glouara, an darempred a ya da goll. Hogen daoust ha n'eo ket an den heñvel ouzh Doue, ur boud a zarempred. Gant-se, an darempred etre Doue hag an den, ar Bibl a-bezh an hini eo, ha zoken ar brederouriezh en he fezh.

Ar C'hardinal Danielou a azlavare difaezhus ez eo bet ar boud denel graet evit bezañ unanet gant Doue. Alese ar ger relijion (*religare-kenstagañ-kenerenliammañ gant*); alese, emezañ, skiant an nevedelezh a zo tra pep den pa n'eo ket distreset. Hag ar Gristeniezh n'eo ket, da gentañ-penn un hollad bongoalioù, gwirionezioù da grediñ enno, reolennoù-buhez evit seveniñ ar mad ha tremen hebioù d'an droug. Bez' ez eo a-raok pep tra kejadenn un den gant ar C'hrist Jezuz. Digeriñ ur stad a geduniezh eeun ha didro etre Doue hag e vugale eo kefridi an Diskuliadur. Hiziv an deiz, ez eo an darempred derc'hel²² dirak ar skrammoù skinwel, urzhiatorell... kentoc'h eget an darempred gwerc'hel²³ dirak an Armel sakr gant an Hini Bev sammet gantañ pep tra : levnezioù, doanioù, kinnigoù, meuleudioù, an Iliz o vezañ ar rouedad hag an Awen C'hlan ar meziant²⁴. Dimp-ni da zibab hor c'hennaskoù²⁵, hor estoueoù²⁶.

Hogen an darempred-se gant an Aotrou, pebezh dudi ! – evel ma lavar ar C'hallaoued "*C'est du bonheur!*" - Met ma-z a a-ziwar-wel ar beurbadelezh hag aberzh Jezuz n'eo mui Jezuz nemet an hini a ra dimp bezañ brav en hor ruskenn ; evel ma lavar Sant Paol, "gant aon na vefe sellet evel netra galloud Kroaz ar C'hrist" (1Kor 1, 17). Se a vefe un doare emgarantez speredel. Da hetñ eo koulskoude e c'hellfemp kaout un tañva eus an emgarantez-se ! Rak un dudenn wirion ha bev ez eo en hor buhez pemdeziek. Mar empenomp anezhañ e goueled e varadoz, ne c'hell

ket an darempred bezañ c'hwek. Ne vern e pelec'h emañ ha ne vern e peseurt marevezh eus va buhez, ar pep pennañ eo an hentadurezh nes-se gant hor Salver. Bezomp evel peget, glenet outañ. Arabat kaout aon rak koll hor frankiz. Ar C'hrist ne zilam tra ebet, reiñ a ra pep tra. Ha seul-vui maz omp ereet outañ, seul vuioù c'hoazh en em gavomp dieub.

Etre Jezuz ha ni e tle bezañ gwagennoù a soñjoù hag a garantez gweredus. An darempred-se etre Jezuz ha ni a c'hallfe bezañ anvet ur "perc'henniezh" ha diouzh savboent ar bastorelezh, e vefe tu, da skouer, da lavarout n'eo ket mererezh ur barrez a zo pouezus met piaouerezh gant Jezuz eus ar beleg a zo gantañ ar stur. Rak ur garantez virvidik evit ar C'hrist a zo alc'hwez ur c'hemenn kendrec'hus eus hor Salver, da lavarout eo un avielerezh entanet pe gant ur beleg pe gant ul den lik. Goude ar Sened war an Avieladur, war heuliad Bloavezh ar Feiz, e spisa Benead XVI ar feiz evel "un emgav gwerc'hel gant Jezuz Krist". "*Jezuz, eme an Tad Santel, eo ar c'hentañ stummer, ha strivad-diazez pep desaver eo skoazellañ an dud fiziet enno da vagañ un darempred nouezel*"²⁷ gantañ. *Ar re o deus desket chom gant Jezuz, ar re-se hepken a zo darev da vezañ kaset gantañ da brezeg*". (Mk 3/14).

N'eus ket enta a desteni, ma n'eus ket a zarempred. Ne c'heller ket testenian evit gwir ez eo dasorc'het Mab Doue, ma ra diouer an darempred gantañ. E 2004, e prezege Benead XVI da veleion Sant Visant a Baol : "*Bezit soñj ez eo efedus kement obererezh abostolel paz eus darempred don gant ar C'hrist*". *Evit ar c'hedveno, ez eo a-walc'h kaout un anaoudegezh diavaez. Ret eo dezhi bezañ diabarzh, hervez amzavad Pêr : "Ar Mesiaz ez out-te, Mab an Doue Bev !"*. Sed aze ur road douevel, un darempred hiniennel, hollek gant Jezuz. Ar pab enta a c'houlenn hag en deus goulennet adarre digant an Iliz "kas an dud da ober mignoniezh gant Mab Doue". N'eo ket un dra kefredel²⁸, met karadek, nester gantañ dre ar

²² Derc'hel : *virtuel*.

²³ Gwerc'hel : *réel*.

²⁴ Meziante : *logiciel*.

²⁵ Kennaskoù : *connexions*.

²⁶ Estoueoù : *addictions*

²⁷ Nouezel : *personnel*.

²⁸ Kefredel : *intellectuel*.

bedenn, ar c'herrinoù, ar garitez oberiant. Un darempred n'eus nemetañ, tener, kuñv, personel gant an Awen C'hlan hag a zo, e Doue, arbennigour an darempredoù a garantez o liammañ an Tad hag ar Mab. Eñv eo enta ar gwazour diabarzh hor c'henstag ouzh ar Pried.

Evit gourfennañ, un nebeut oberoù ha lavarou. E Milano, ez eus bet ur maer, La Pira e anv, p'edo ar gomunouriezh italiat en he bleuñv. Degemerout a rae e weladenourion e burev bras an Ti-Kêr. Ur rozenn nemeti en em zispake en ul lestr, hag ur gador lezet diberc'henn a-ratozh a-dal dezhi a verke lec'h an Hini diwelus hollgaret bepred dirazañ. Ur beneadad a c'houlennas ouzh ar Vamm Tereza hag hec'h-unan-kaer edo-hi, e deroù hec'h oberenn e Calcutta ? "Morse, eme ar manac'h, n'eo bet ankounac'haet ganin ar gentel roet din ganti : "Ya, Tad, va unan-penn gant Jezuz !" Sant Yann a lakaas e benn war galon e Vestr e-kerzh ar Goan Diwezhañ. Sant Jozeb a Gupertino a lavare : "Eürus ez on e pep lec'h

peogwir e kavan Doue dre-holl". Un darempred a vignoniezh ez eo ar yolenn²⁹ evit Santez Tereza a Avila. An Aotrou a lavaro da Santez Mekthilda : "Da c'hoantaet em eus kent Krouidigezh ar bed. C'hoant am eus ac'hanout, ha c'hoant ac'h eus ac'hanon !". Galvet eo pep den d'an eskemm karantez-se. Kemenn a raio da Varc'harid-Mari : "Te, d'an nebeutañ, kar ac'hanon !" Ha da Varc'harid a Gortona : "Va c'har, rak me az kar!".

Greomp hent enta evel pirc'hirined Emmaüs, kichen-ha-kichen gant Unan All, gwech tost, gwech steuziet. Ha pedomp gant ar salm 79 : "Aotrou, biken mui ned aimp pell diouzhit!". Diskleriet eo bet gant ar Werc'hez, e Siria : "Bezit evel pennoù-ed, unanet gant Jezuz."

Youenn Troal

²⁹ Yolenn : oraison, prière religieuse..

Lec'hanvadurezh vreizhek e Bro-Naoned 2

An enezennad vrezhoneger Anorz-Safrieg

Tost da vat ez eo lec'hiet Anorz-Safrieg er-maez eus linenn brasañ emled ar brezhoneg war-zu ar Reter, termenet da skouer gant Joseph Loth. Koulskoude e kavomp eno, e rann kornog he ziriad, stok ouzh Safrieg, meur a anv-lec'h breizhek anat a-walc'h : *Cramezeul, Toulifaut, Le Crézou, Languin, Carcavent, Coëtzic, Parc de Coëtzic, Gouvalou, Mainguais, Caharel ha marteze Pouruc ha Pouvroux*.

Ar brouenn ez eus bet ur boblañs, niverus a-walc'h o komz brezhoneg eno hag e-pad pell amzer a-walc'h a zo da gavout en anv ar gêriadenn *Marignac* e Safrieg, a c'hellfe bezañ ul lec'h anv keltiek kement hag ul lec'h anv gallian-ha-roman. Bez' e c'hellfe bezañ dipeget, hervez e lec'hiadur, dre ar brezhoneg kozh : *mar* (meur) + *riniac* (lec'h azonet gant ur *rin* = *run*, heñvel ouzh ar c'hembraeg *rhy*, gwelout *Penrhyndeudraeth* da skouer, Gwenedd, Kembre). Miret en deus *Marignac* e c'hourfennec'her "-ac" evel e pep lec'h eo bet komzet brezhoneg pell a-walc'h evit aotren ar viridigezh-se. Pelloc'h, war-zu Naoned, e Gregam ar Feunteunioù e kaver *Le Grand Marigné* ha *Le Petit Marigné* ; an hevelep lec'h anv eo, hogen eno, en un takad e-lec'h ne dle ket bezañ bet komzet brezhoneg kalz ha pell ez eo deuet "-ac" da vezañ "-é".

C'hoarvezet eo an hevelep anadenn gant anv bourk Safrieg a zo *Saffré* e galleg. Bez' en dije bezañ bet "*Saffréac*" peogwir e oa skrivet "*Safriacum*" en 1123, met dleet o deus annezidi ar bourk-se degemer ar galleg, pe ar romaneg d'an nebeutañ, kalz a-raok re ar maezioù o deus kendalc'het da vrezhonegañ e-

pad pell c'hoazh peurgetket er metou dornwezhourion ha micherourion ma oa o labour liammet gant korvoerezh ar c'hailh houarn evel emaoimp o vont da welout war-lerc'h. En un doare heñvel ez eo bet kendalc'het gant ar mitaweg war ar maezioù pa oa bet dilezet abaoe pell er bourkoù.

Deuomp en-dro da Anorz hag e kavomp ur c'hentañ lec'h anv : "*Gouvalou*", e-tal koadeg Safrieg ; al lec'h anv-se a ra din soñjal kercent er ger brezhonek "*govelioù*", liester "*govel*", seul vui ma-z eus, ur c'hilometr pelloc'h ur gêriadenn all anvet e galleg "*La Forge*". Evel-se "*Gouvalou*" a vefe "*govelioù*". Un tammig disheñvel eo "*Gouvalou*" diouzh "*govelioù*", met un adstumm rannyezhel eo hag oc'h ober dave d'an anv tiegezh nobl "*Gouvello*" ma touge ar penitiour breizhat eus Keranna-Wened, Pierre Le Gouvello de Keriolet, ma-z eo bet dezrevellet e vuhez gant Hippolyte Le Gouvello, e kaver notet war ar bajenn 3 al levr (ISBN 2-9502775-1-9) ma oa anavezet ivez an tiegezh-mañ dindan an anv gall "*Des Forges*" e-barzh aktoù graet e 1452 ha 1477, hogen an aktoù-se a oa sinet : *Le Gouvello*. A-hend-all e kaver er c'horn-bro tiegezhioù o tougen an anvioù "*LeGoux*" ha "*Le Gouic*", pe c'hoazh "*Gouy*" hag a zo adstummou evit "*Le Goff*" ha "*Le Goffic*". Perak govelioù el lec'h-mañ hag anvet e brezhoneg ? Ac'hanta ! Ken eeun ha tra dre ma-z eus kailh houarn er c'hondon hag ez eo bet korvoet abaoe noz an amzerioù, evel m'eo bet kadarnaet gant ar bernioù koc'hien kavet e dibenn an naontekvet kantved da geñver labourioù hendraouriezh. Adalek feur-emglev 851, sinet etre Karl Moal, roue Frankia ar C'hornok, hag Erispoe, roue Breizh, e oa deuet breizhat da vat kontelezhioù

Roazhon ha Naoned, hag adalek ar bloaziad-se un niver bras a Vrezhoneg a zo deuet da labourat e korvoerezh ar c'hailh houarn. E dalc'h an tiegezhioù nobl e oa ar mengleuzioù hag ar govelioù. Bez' e kaver da skouer, a-zivout-se, e dielloù departamant al Liger-Atlantel, kontoù Kastellaniezha La Poitevineire ha Fief Guéhenneuc, eus 1426 da 1531, e-dalc'h Baroniezh Ankiniz. An anv-se, *Guehenneuc*, a zo un anv douget, peurgetket, gant tierned kentañ Kastellbriant ha marteze gant re Ankiniz

Neuze, ez eo deuet mengleuzierion, govion, teuzerion, met ivez koadourion, glowerion, rak glowkoad eo e veze arveret en amzer-se evit teuziñ ar c'hailh houarn, hag implijet e oa ur c'hementad bras a goad, hag hep arvar ez eo perak emañ *Gouvalou* lec'hiet tost-tre ouzh koadeg Safrieg, ar c'hoad o vezañ tolzennekoc'h eget ar c'hailh houarn evit e zezougen. En tu all da goadeg Safrieg e kaver *La Mainguais* hag a zo un emdroadur lec'hel eus "mengleuz". Paot a-walc'h e kaver al lec'hav-se er c'horn-bro, unan e Soulvac'h, unan e Saveneg, unan e Karkefou, unan e Pontkastell-Keren, met eno ez eo skrivet "*Le Mainguet*". "Kleuz" emdroet e "guais", "guet", "gué" (ar skrivadur gallek ne ro ket an distagadur e mitaweg, staoniekaet eo ar "g" a skriver neuze "ghé", "meñghé"), a aotre da reiñ ster lec'havioù all evel *Le Hainguet* = *Hengleuz* e Pontkastell, *Hingué* = *Hengleuz* e Marzheg, *Pingué* = *Pengleuz* e Gwenvenez-Penfaw. Hogen an holl mengleuzioù n'int ket bet dre ret mengleuzioù kailh houarn, ezhomm e oa ivez eus mein evit sevel tiez. Anvet eo "*Retoire*" ur gêriadenn war ar stêr Izar ma kaver enni ar ger "ret" ("roudouz" e brezhoneg kozh) + "dour" ? Ne vank ket ar ger "ret" ("rhyd" e kembraeg) e lec'havvadurezh ar c'hornad : "*Retz*" e Herbinieg ha Gwenvenez, war ar stêr Don, "*Ranretz*" e Chapel-ar-Geunioù, "*Guinret*" e Derwal, "*Gwenret*" war ar stêr Izar, skrivet "Guenrouet" e galleg.

Kêriadenn "*Caharel*" e Safrieg a hañval bezañ un adstumm eus "*Carheil*", "*Careil*" a gaver e Plouzeog, Gourgenew ha Gwenrann ma-z eus enno "caer" (kêr). Ul lec'hav all gant "caer" ennañ a zo "*Carcouet*" war an hent etre Anorzha hag An Doseneg a c'hell ivez bezañ liammet gant korvoerezh ar c'hailh houarn dre ar c'hoad.

Bepred e darempred gant ar c'hoad ken prizius evit ar govelioù gwechall e kavomp e Anorzha "*Coëtziec*" ha "*Le Parc de Coëtziec*"; talvoudegezh "*Coëtziec*" a zo a-dra-sur "*koad-bihan*" ha just a-walc'h ez eo lec'hiet e-kichen ur c'hoad a zo eno bepred. E brezhoneg klasekoc'h e c'hortozfed kentoc'h "*Coëdic*" ez eus ennañ ar c'hemmatur dre vlotaat normal "t/d", met aze hon eus boulc'hadur un emdroadur all "t/z" a adkaver e lec'hav evel "*Abarretz*" evit "*an barret*" ("ar bleinioù" e krennvrezhoneg) a oa o vont da emdreiñ e "*an*

barrez" (brezhoneg bremañ); ar skrivadur "tz" a degase da soñj ar gourfennoc'her kozh "et" hag e kemenne an hini nevez "ez"; an hevelep skrivadur "tz" a vez kavet gant lec'havioù evel "*Retz*", "*Ranretz*" hon gwelet uheloc'h, hag ivez gant "*Batz*", "*Cour de Rotz*" e St Nikolaz-Redon, "*Carguemetz*" e Plouzeog.

Ul lec'hav all e darempred gant ar c'hoad a zo "*Cramezeul*" lec'hiet 2,5 km e Mervent "*Languin*", (studiet endeo e Kannadig 85 gant ar gerioù "toull" ha "krann"). Hañvalout a ra bezañ savet diwar "krann" (a verkfe un difraostadeg) + "mezeù" stumm gwenedek eus "maezioù"; "*Toulifaut*", 2 km e Gevred "*Languin*", e darempred gant ar c'hoad a verk ivez un difraostadeg en ur c'hoad faw : "toull-in-faw".

Etre "*Cramezeul*" ha "*Languin*" e kavomp "*Le Crézou*" a c'hell bezañ ul liester evel "*Gouvalou*", met diaes eo kavout ster al lec'hav-se. Bez' e c'heller kinnig "kreiz" liester "kreizoù", pe "krizoù" (plegoù douar), ur c'houer a dremen en ardraoñ; pe c'hoazh "krec'hioù".

0,5 km e Norzha "*Languin*", e kaver "*Carcavent*" ma-z eus ennan "*Caer*" (kêr) koazhet e "*Car*" evel gant "*Carcouet*" + anv an diazezer a c'hellfe bezañ "*Cadvan*" emdroet e "*Cavan*" ha skrivet amañ "*Cavent*"; anv an diazezer-se a c'hellfe bezañ kavet el lec'hav "Boucahan" e Blaen, skrivet "*BotCatman*" e-barzha Kartular Rödon. E Breizha hag e Kembre ez eus ur sant anvet "*Kadvan*", un anv brezelour eo.

Lec'havioù brezhonek a hañval bezañ ivez gant "*Pouruc*" ha "*Pouvroux*". En un tolead ma-z eo bet eztennet kailh houarn e chom toulloù a vez buan leuniet gant dour pa vezont dilezet, en ur vro evel Breizha, neuze an toulloù a zeu da vezañ "poullou", setu perak e kav din e oa gwechall al lec'havioù-se "*Poullruz*" ha "*Poullvroud*" kollet ganto an daou "ll" en abeg d'ar c'hensonnoù da heul. "Ruc" a zle bezañ evit "ruz" a verk an dour a zeu da vezañ ruz en abeg da vergl ar c'hailh houarn. Evit "*Pouvroux*" e c'hellomp kinnig "poull-froud" (poull o tastum an dour a redek).

Gourfennomp ar studiadenn-mañ gant "*Languin*", kêriadenn bouezusañ ar c'hornad hag a zo bet ur greizenn a gorvoerezh mengleuz peogwir ez eo bet eztennet glow-douar eno en un daore greantel adalek 1746. Bez' e tle bezañ bet ivez sez ur vreuriezh hag hec'h anv a zle bezañ e darempred gant anv he sant patron. E parrez Vay da skouer ez eus ur vreurizha anvet "*Langast*" gant ur gêriadenn anvet ivez "*Langast*", ma-z eo he sant patron St Kast; evel ma weler, anv ar sant a vez adkavet en anv ar gêriadenn. Heñvel eo gant "*Lancé*" e parrez Plouzeog (Plessé) ma-z eo anv diazezer ar barrez el lec'hav : *Lan* + *Se* (Seog). E lec'havvadurezh Breizha e verk ar ger "*Lan*", dre hengoun, ur manati, hogen ne oa ket dre

ret un diazezadur bras : un nebeut menec'h karget eus ezhommoù spredel ar boblañs tro-dro, ur chapel evit an oferennoù hag ur vered en-dro d'ar chapel-se a oa a-walc'h evit an anvadur "Lan". Paot a-walc'h e kaver "lan" e lec'hanvadurezh an tolead : "Lanvaux" e Pierig, "Trelan" ha "Pellan" e Plouzeog, "Trelan" e Blaen... koulskoude ne voe ket anvet lec'hioù gant "Lan" en tu all d'an 10vet kantved, neuze diazezadur "Languin" a rank bezañ bet a-raok. N'eus ket soñj gant den ebet ken eus anv ar sant patron, met en-dro d'ar ger "gwenn" e vefe da gavout. Perak ne vefe ket Santez Gwenn, mamm an tri sant breizhat : Jaku, Gwezheneg ha Gwenole ; patron iliz Pierig eo St Gwenole ; patron ur breuriezh

eus Pierig eo St Gwengar ; e Blaen un enezenn war ar stêr Izar a zo e anv "Île Guingard" a zo a-dra-sur evit "Gwengar".

Klozadur

Pa-z eo bet gounezet da vat kontelezh Naoned gant Erispoe e tle bezañ bet gwelet kerkent e oa a-bouez korvoñ ar c'hailh houarn gant an tierned ma voe fiziet enno difenn harzoù nevez Breizh ha degaset e voe micherourion vrezhoneger eus kornog al ledenez evit ar c'horvoerezh-se. Niverus a-walc'h int bet, hep arvar ebet, evit reiñ anvioù brezhonek d'al lec'hioù ma labourent ha ma vevent enno.

Yann MIKAEL

Notennoù diwar an darvoudoù gant Yann Maneguen

Ar c'hwegont seizh den pinvidikañ er bed o devez asamblez kement ha pezh a zo perc'hennet gant an hanterenn baourañ eus ar boblañs a-bezh (3,5 miliard a dud) hervez an ONG Oxfam.

Gant al lez-varn ez eo bet didamallet ur mezeg da vezañ bet helazhet tud, un dek bennak. Ret eo diwall ouzh ar vezeion neuze !

Daou vloaz 'zo ne oa den a-du gant ar GPA/PMA. Bremañ e ra ar meziennoù o labour hag e kresk an dregantadoù a-du gant nac'h a youl-gaer ouzh bugale o gwir naturel da vezañ savet gant o gwir zad hag o gwir vamm.

Gant ar c'huzul-stad gall ez eo bet adlakaet e talvoud ar boan a varv d'ur gwaz dizifenn en e wele ospital. "Reiñ ar marv n'eo ket lazhañ" eme Leonetti, divezh. Biskoazh c'hoazh !

Ur c'hard eus ar mammoù a vez sioc'hanet ne c'hellont mui kaout bugale, met n'henn gouezont ket.

811.510 babig a zo bet ganet e Frañs e 2013. 57 % a zo bet ganet diouzh kerent n'int ket dimezet. 1,7 % eus ar babiged a zo gevelled, dreist-holl eus mammoù en tu all da 40 vloaz o devez bet fraouadurioù³⁰ viegezel pe speriadurioù in vitro (OF 4/9/14)

217.000 babig a zo bet sioc'hanet e Frañs e 2013. Ur babig war bemp a zo bet lazhet e 2013 eta. 10 000 babig dizifenn ouzhpenn e-keñver re 2012. Ur babig diwar bemp a vez sioc'hanet bep bloaz eta (Drees). Ar c'hresk braouac'hus-mañ, na glever ket anv anezhañ, a zo dleet da afer ar pilulennoù arvarus evit yec'hed ar maouezed : ur wech ouzhpenn ez eo prouet e servij ar sioc'hanañ da hentenn-hilastaliñ. Ouzhpenn-se e ranker menegiñ ivez e vez paeet an holl vizoù-sioc'hanañ gant ar c'hedskor abaoe miz Ebrel 2013 hag ez eo bet kresket priz an

oberatadennoù a bae d'an tiez-sioc'hanañ. Hervez lod e vije kresket ar sioc'hanadurioù dre ma weler koubladoù 'zo o tistreiñ d'an hentennoù naturel, met faos eo : ar re a c'houlenn bezañ sioc'hanet a gemer holl ar bilulenn pe doareoù-hilastaliñ kalvezadel all.

Hervez an OMS e kresk ar SIDA e-touez an dud o devez darempredoù revel heñvelrev. Evit ar wech kentañ ez ali anezho da gemer al louzoù-diarbenn, a anver an enepretroviruzeier, pa-z eo gwir o devez 19 gwech muioc'h a riskl da dapout ar viruzenn.

Gant anvidigezh an Itron Belkacem e penn maodierniezh an Deskadurezh e Frañs, da lavarout eo ur vaouez gounezet a-grenn da gealiadurezh faos ar gender eo sklaer d'an holl ez eo ar skol evit ar Republik c'hall ur benveg da gabestañ spredoù an dud oc'h intrañ pennoù ar vugale (adalek 3 bloaz dre ret hervez ar raktres-lezenn sokialour) gant traoù a aparchant d'ar gerent : an desavadurezh revel da skouer. N'eus ket da souezhiñ m'eo bet digoret pemont unan skol nevez er-maez kevrat gant ar stad vac'hom en distro-skol-mañ e Frañs, e skoaz tregont seizh warlene ha pemp warn ugent e 2012. An hanter anezho a zo stag ouzh ar feiz kristen hag ar peurrest a zo awenet gant doareoù-keleñn evel hini Montessori.

Braveheart e brezhoneg... war lec'hienn Breizhvod, kinniget gant "Dizale" da geñver ar vouezhiadeg e Bro-Skos...

Bro-Skos ha Breizh

Ur poblaters ez eus bet e Bro-Skos evit gouleñn ouzh ar Skosiz ha fellout a rafe dezho bezañ dizalc'h diouzh ar Rouantelezh Unanet. Anavezet eo bet an disoc'h : 85% eus ar Skosiz o deus kemeret perzh er vouezhiadeg, hogen 45% diouto hepken o deus mouezhiet YA : kerse evit ar vroadelourion, disamm evit ar re all, ha tra iskis, un disamm dre Europa a-bezh, hogos en holl c'helaouennoù e veze merket en o

³⁰ Fraouadur viegezel : *stimulation ovarienne*.

bannoù an disamm-se, evel pa vefe ur sin nac'hel evit poblattersoù all, e Katalounia, Euskadi, Belgia, Breizh zoken... Koulskoude n'eo ket bet nac'hel ar poblatters-se evit ar Skosiz : dirak ar riskl bras da welout Bro-Skos kuitaat ar Rouantelezh Unanet en deus prometet Gouarnamant London kalz diarbennoù spletus d'ar Skosiz mar beze mouezhiet **nann**. Spi am eus e vo feal London d'he ger, fealoc'h eget Pariz e keñver Breizh.

Souezhet on bet gant pezh a lavare Ewen Cameron, kelenner Istor Bro-Skos e Skol-veur Dinedin, dazaterset gant Nathalie Lacube evit ar gelaouenn c'hall *La Croix* : *“Ne c'hellfe ket Bro-Skos soñjal da vezañ dizalc'h mar n'he dije ket aotreet dezhi Unanidigezh 1707 da zreistbevañ en ur virout hec'h hennadelezh. Mar bije bet diskaret kement tra a oa skosat, m'he dije renet London ur politikerezh a saoznekadur eus Bro-Skos e vije bet mouget an diarc'hadur broadel pe he dije kaset da boanioù, ha zoken da stourmoù evel en Iwerzhon.*

Degaset ar brederiadenn-mañ da Vreizh e c'hellomp lavarout en deus renet Pariz ur stourm a zivrezhonekadur Breizh gweredus ha mar n'eo ket bet kaset da benn c'hoazh, ez eo dre ma oa ar Vrezhoned pennoù kalet, met kollet eo bet ar merzhad broadel ganeomp, ken gwidreus eo bet ar C'hallaoued evit hon disrannañ, ha disrannadur Bro-Naoned diouzh peurrest Breizh a zo ur skouer vat eus gwidreoù hon enebourion. Abaoe 50 vloaz ez omp dalc'het gant hor stourm-se evit adunvaniñ Breizh, hag er c'heite-se ne c'hellomp ket ober traoù all, ha dreist-holl e ouzomp pezh a soñj hon enebourion : aon o deus e teufe Breizh adunvanet da vezañ re greñv, aon o deus pa welont ur morad a Vennha-Du, gwintet er vann hag en em c'houlennont : petra vo goulennet gant ar Vrezhonzed pa vezont adunanet ? an Dizalc'hiezh ? Bez' e oamp 30.000, pe muioc'h, o tiskelañ e kêr

Naoned d'ar Sadorn 27 a viz Gwengolo, brasañ diskeladeg evit adunvaniñ Breizh abaoe 40 vloaz (an trede e 2014), met an hini diwezhañ e vo en doare-se, a veze klevet gant kalz tud : mar ne vo ket asantet d'hor goulennoù reizhwiriek gant pennadurezhioù Pariz, e vo klevet ur gounnar all, hogen diwallit, taeroc'h e vo !

Buhez Hon Emglev

D'ar Sadorn 11 a viz Here, emgav “Breuriezh sant Erwan-Beleion Breizh e presbital Brelevenez Lannuon war ar speredelezh relijiel e Breizh, adalek 9^e 45 da 17 eur. Degas e voued. Pz : 02 96 48 05 51 (Yann Talbot).

Evit Festival al levrioù e Karaez d'ar 25-26 a viz Here (10^e – 19^e) e vo ur stalig gant Imbourc'h (ti-embann Emglev An Tiegezhioù) gant kinnig al levr katekiz “Diverradur katekiz an Iliz katolik”. N'eus nemet nav den o deus urzhiadet al levr a-bouez-mañ a chom en ur yezh klasel-tre daoust ma tispieg traoù uhel-mat. Trugarez da Job Lec'hvien evit e labour-treñ ! Da 10^e 30 e vo an Oferenn e iliz-parrez Sant Tremeur. Un darvoud a-bouez e buhez an Emsav.

Kinniget e oa gant lod izili EAT kirriboutin evit diskeladeg “Ar Manif evit an Holl” adalek Landerne ha Karaez. N'eus ket bet tu d'o leuniañ avat.

Mont a ra war-raok bepred troidigezh buhez Santez Tereza Vihan e skeudennoù, Bodad ar Bibl ha Liderezh an Eurioù (trede levrenn, 1800 p. degouezhet omp gant an eil trederenn).

Karned

Laouen eo rener Kannadig Imbourc'h o kemenn deoc'h ez eo bet ganet ur bugel e ti e vab Gurvan d'an 2 a viz Eost e Plougoulm. Roet eo bet dezhañ Judikael da anv.

D'ar sul 7 a viz Gwengolo e Karaez e oa bet badezet Lena, pevare bugel an tiegezh Jacquet. Bennozh da Zoue !

Mererezh :

15 € eo ar skodenn emezelañ da EAT a ro ar gwir da resev *Kannadig Imbourc'h* (18 € er-maez ar C'hwec'hkogn). Talet e vez e penn-kentañ ar bloaz (pemp kasadenn da vihanañ). Ar chekenn a zo da gas war anv **EAT** pe **Imbourc'h** da : E.A.T., c/o Yann MIKAEL 12 straed René Giraud 44130 BLAEN - Roll an niverennoù pe oberennoù n'int ket c'hoazh diviet a c'heller kaout o skrivañ pe war : <http://emglev.wordpress.com>

Skridaozerezh :

Ar pennadoù a zo da gas da : jean-mariemichel@neuf.fr , pe dre ar Post da rener Kannadig Imbourc'h : Yann MIKAEL, 12, Straed René Giraud, 44130 BLAEN. Ar pennadoù ne engouestlont nemet ar re o deus skrivet anezho. Moullet ez-prevez gant an embanner : **Emglev an Tiegezhioù** Kergreven 29800 Trelevenez. ISSN : 1144 357X

